

Recommendation of the Committee of Ministers to member States on the principles of good democratic governance

Recommandation du Comité des Ministres aux États membres sur les principes de bonne gouvernance démocratique

A Miniszteri Bizottság CM/Rec(2023)5 számú ajánlása a tagállamok számára a jó demokratikus kormányzás alapelveiről

Source - Council of Europe, September 2023, original English and French versions

© Hungarian Ministry of Public Administration and Regional Development, January 2024, Hungarian translation

Text originated by the Council of Europe. This translation into a non-official language is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator/publisher.

* * * * *

Source - Conseil de l'Europe, septembre 2023, versions originales en anglais et français

© ministère de l'Administration publique et du développement régional de l'Hongrie, janvier 2024, Traduction hongroise

Le texte original provient du Conseil de l'Europe. Cette traduction en une langue non-officielle est réalisée avec l'accord du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur/éditeur.

A Miniszteri Bizottság CM/Rec(2023)5 számú ajánlása a tagállamok számára a jó demokratikus kormányzás alapelveiről

(A Miniszteri Bizottság 2023. szeptember 06-án, a miniszterhelyettesek 1473. ülésén fogadta el.)

A Miniszteri Bizottság az Európa Tanács alapító szerződése (Európai Szerződések Sorozat 1) 15.b cikkének értelmében,

tekintettel arra, hogy az Európa Tanács célja az, hogy nagyobb egységet érjen el tagjai között a közös örökségüket alkotó eszmények és elvek védelme és valóra váltása céljából, és előmozdítsa gazdasági és társadalmi fejlődésüket;

meggyőződve arról, hogy a jó demokratikus kormányzás az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelmének, és ezáltal az európai béke és biztonság biztosításának kulcsfontosságú feltétele;

meggyőződve arról, hogy a mindenkori kihívásokkal szemben ellenálló, demokratikusan biztonságos társadalom egész Európában „jó” és „demokratikus” kormányzást igényel a kormányzat minden szintjén;

aggódva az európai demokratikus intézmények leépülése miatt, amint azt különösen az Európa Tanács főtitkárának 2021. és 2023. évi jelentése, valamint a Parlamenti Közgyűlés „Az európai biztonságot érintő legújabb kihívások: mi legyen az Európa Tanács szerepe” (15541. számú dokumentum, 2235 (2022) számú ajánlás, 2444 (2022) számú határozat) és „A valódi demokrácia megőrzése és előmozdítása Európában” (15486. számú dokumentum, 2232 (2022) számú ajánlás, 2437 (2022) számú határozat) című jelentései kiemeli;

meggyőződve arról, hogy a jó demokratikus kormányzás létfontosságú ahhoz, hogy az emberek bízzanak a közintézményekben és magukénak érezzék ezeket az intézményeket;

szem előtt tartva az Európa Tanács más szerveinek, különösen a Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa, a Nemzetközi Nem Kormányzati Szervezetek Konferenciája, az Emberi Jogok Biztosa, a három hatalmi ágba működő közintézmények működésével foglalkozó szakosodott testületek, valamint a Világforum a Demokráciáért egymást követő üléseinek következtetéseit;

tekintettel a Helyi Szintű Innováció és Jó Kormányzás Stratégiájára, ezen belül a Helyi Szintű Jó Demokratikus Kormányzás 12 Alapelvére, amely a Helyi és Regionális Önkormányzatokért Felelős Európai Miniszterek Konferenciájának 15. ülészakán (Valencia, 2007. október 15-16.) elfogadott Valenciái Nyilatkozat mellékletét képezi, továbbá az ENSZ Közgyűlése által 2015. szeptember 25-én elfogadott, a „Világunk átalakítása: fenntartható fejlődési keretrendszer 2030” címet viselő A/RES/70/1 számú határozatra, valamint az abban foglalt 17 fenntartható fejlődési célra, kiváltképp a 16. célra („béke, igazságosság és erős intézmények”);

tekintettel az Európa Tanács állam- és kormányfői csúcstalálkozójának (Reykjavík, 2023. május 16-17.) eredményeire, különösen az „Értékeink körül egyesülve” címet viselő Reykjavíki Nyilatkozatra és az ahhoz csatolt Reykjavíki Demokrácia-alapelvekre;

építve az Európa Tanács vívmányaira és a Demokrácia és Kormányzás Európai Bizottságának (CDDG) korábbi munkájára, valamint a Helyi Szintű Jó Demokratikus Kormányzás 12 Alapelvének megvalósítása során az Európai Kormányzási Kiválóság Díj (ELoGE) 2011-ben történt alapítása óta felgyülemlett tapasztalatokra;

felismerve, hogy a jó demokratikus kormányzás minden olyan kormányzási folyamatra, intézményre és gyakorlatra vonatkozik, amelyen keresztül az elszámoltatható hatalom és felelősség gyakorlása hatékonyan, egyben a valódi demokráciát középpontba állítva valósul meg;

tekintettel arra, hogy eljött az ideje egy olyan normarendszer létrehozásának jogi instrumentum formájában, amely minden szinten a jó demokratikus kormányzás mércéjeként szolgál, és megújítja a fent említett 12 Alapelvet;

felismerve, hogy e normák a kormányzat minden szintjén segítik a szakpolitikusokat és döntéshozókat abban, hogy megvédjék és továbbfejlesszék a mindenki javát szolgáló jó és demokratikus kormányzást, egyszersmind fokozottan tudatosítják közösségekben és az egyéneknél azt, hogy mit várhatnak el azoktól, akikre a közügyek irányítását bízta;

ajánlja, hogy a tagállamok kormányai:

- a kormányzati tevékenységet úgy végezzék, hogy az megfeleljen a jó demokratikus kormányzás alapvetéseinek és a jelen ajánlás függelékében leírt alapelveknek, amelyek minden hatékony demokrácia ismérveit képezik; ezek az alábbiak:
 - a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása, védelme és előmozdítása;
 - az etikus közélet és a feddhetetlenség legmagasabb szintű követelményeinek betartása a hatalom gyakorlása és a közfeladatok ellátása során;
 - az államigazgatás jó gyakorlata;
 - magas színvonalú közszolgáltatások, valamint a gazdasági, a társadalmi és a környezeti jólét biztosítása;
- hozzanak olyan intézkedéseket és végezzenek olyan tevékenységeket, amelyek – az állam alkotmányos vagy jogszabályi rendelkezéseivel összhangban, nemzeti, regionális és helyi szinten – kötelezik, képessé teszik, támogatják vagy adott esetben ösztönzik a közintézményeket, hogy a

jó demokratikus kormányzás alapvetéseinek és a jelen ajánlás függelékében leírt alapelveknek megfelelően járjanak el;

- fordítsák le a jelen ajánlást a nemzeti nyelv(ek)re, és gondoskodjanak nemzeti, regionális és helyi szintű terjesztéséről;
- adott esetben értékeljék a jelen ajánlás végrehajtásának mértékét.

Függelék a CM/Rec(2023)5 számú ajánláshoz

A jó demokratikus kormányzás alapelvei

1. Fogalom meghatározások

A jelen ajánlásban és annak függelékében használt fogalmak meghatározása a következő.

„Kormányzati intézkedés” jelentése valamely tagállam kormánya által hozott bármely intézkedés, amely magában foglalja:

- az állam alkotmányos berendezkedésének működését és az annak módosítására irányuló bármilyen javaslatot;
- jogszabályok bevezetését;
- nemzetközi kapcsolatok ápolását és a kötelező erejű nemzetközi kötelezettségek teljesítését;
- az állami szakpolitikák kialakítását és elfogadását;
- mindenki gazdasági, társadalmi és környezeti jólétét elősegítő és biztosító rendszerek és szabályozások létrehozását és működtetését; és
- közszolgáltatások bevezetését és nyújtását.

A „közintézmények” kifejezés, valamely tagállam kormányát kivéve, magában foglal minden, köz- vagy kormányzati funkciót ellátó szervet, szervezetet vagy hivatalt, úgymint regionális kormányzatot, annak végrehajtó szervét és törvényhozó testületét vagy közgyűlését, helyi önkormányzatot, annak végrehajtó szervét és közgyűlését, valamint minden olyan ügynökséget, vállalatot vagy hasonló szervezetet, amely felett a nemzeti, regionális vagy helyi kormányzat tényleges ellenőrzést vagy meghatározó befolyást gyakorol.

A „köztisztviselő” kifejezés magában foglalja:

- a megválasztott, vagy közmegbízatással vagy közfeladattal felruházott személyeket, például nemzeti és regionális kormányok tagjait, nemzeti és regionális törvényhozó testületi képviselőket, helyi végrehajtó szervek tagjait és helyi választott képviselőket, valamint igazságügyi hivatali tisztséget betöltő személyeket;

- a fent meghatározott közintézmény által foglalkoztatott személyeket;
- valamely közintézmény nevében eljáró, nem választott, közmegbízattal vagy közfeladattal felruházott, vagy valamely közintézmény vagy valamely tagállami kormány által alkalmazott személyeket.

2. Alapelvek

A demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása, védelme és előmozdítása

1. alapelv – Demokratikus részvétel

A demokratikus részvételnek hatékonynak és inkluzívnak kell lennie, beleértve a rendszeres, szabad és tisztességes választásokat a törvényhozásban, a közgyűlésekben és más közintézményekben, valamint a kormány és a közintézmények érdemi elkötelezettségét azok felé, akiket szolgálnak.

2. alapelv – Emberi jogok

Biztosítani kell az emberi jogok tiszteletben tartását, amelyek mindenkit védenek, és amelyek a méltányosság, a méltóság, az egyenlőség és a tisztelet értékeit testesítik meg, összhangban az európai és nemzetközi normákkal, beleértve az Európa Tanács alapító szerződését (Európai Szerződések Sorozat 1) és az Emberi Jogok Európai Egyezményét (Európai Szerződések Sorozat 5).

3. alapelv – Jogállamiság

A jogállamiságot tiszteletben kell tartani, így mindenkinek jogbiztonságot – ezen belül jogi előreláthatóságot is – kell nyújtani, aminek során minden ember méltó, egyenlő, méltányos és arányos elbánásban részesül olyan keretek között, amelyekben a hatalmi ágak szétválasztása és az igazságszolgáltatás függetlensége az egész országban garantált.

A közetika és a feddhetetlenség legmagasabb követelményeinek betartása a hatalom gyakorlása és a közfeladatok ellátása során

4. alapelv – Közetika

Szigorúan be kell tartani a közetika legmagasabb szintű követelményeit, hogy mindenki bízhatson abban, hogy a kormány, a közintézmények és a köztisztviselők a közjót szolgálják.

5. alapelv – Elszámoltathatóság

Az elszámoltathatósági mechanizmusoknak biztosítaniuk kell, hogy a kormány, a közintézmények és a köztisztviselők felelősséget vállaljanak tetteikért és döntéseikért és felelősségre vonhatók legyenek, valamint hogy elfogadják a nem megfelelő döntések vagy a mulasztások következményeit vagy az azokért kiszabott arányos szankciókat.

6. alapelv – Nyitottság és átláthatóság

Biztosítani kell a nyitottságot és az átláthatóságot azáltal, hogy a kormány, a közintézmények és a köztisztviselők döntéshozatali folyamatait – a demokratikus társadalomban szükséges törvényes korlátozások mellett, amelyek az általuk védendő célokkal arányosak – nyilvánosan hozzáférhetővé és elérhetővé teszik, adott esetben a modern digitális eszközök felhasználásával is.

Az államigazgatás jó gyakorlata

7. alapelv – Hatékony, eredményes és szakszerű államigazgatás

A közigazgatásnak a kormányzat és a közintézmények egészére, ezen belül az összes köztisztviselőre kiterjedően hatékonynak, eredményesnek és szakszerűnek kell lennie annak érdekében, hogy megkülönböztetés nélkül előmozdítsák mindazok jólétét, akiket szolgálnak, többek között az állami erőforrások optimális felhasználásával.

8. alapelv – Vezetés, képességek és kapacitás

A jó demokratikus kormányzás alapvetéseinek hatékony érvényesülése érdekében következetes és fenntartható erőfeszítéseket kell tenni a kormány és a közintézmények szervezeti vezetésének, valamint minden köztisztviselő képességeinek és kapacitásának megerősítésére.

9. alapelv – Reagálóképesség

A kormánynak, a közintézményeknek és a köztisztviselőknek tudniuk kell reagálni az általuk szolgált emberek jogos elvárásaira és szükségleteire.

Magas színvonalú közszolgáltatások, valamint a gazdasági, a társadalmi és a környezeti jólét biztosítása

10. alapelv – Szakszerű gazdálkodás

A kormányzat egészének, a közintézményeknek, valamint az összes köztisztviselőnek szakszerűen, hatékonyan és eredményesen kell gazdálkodniuk, biztosítandó az állami erőforrások optimális felhasználását és a minden ember jólétét és prosperitását elősegítő szakpolitikák kivitelezését.

11. alapelv – Fenntarthatóság és hosszú távú orientáció

Törekedni kell a kormány, a közintézmények és a köztisztviselők által hozott döntések és intézkedések maximális fenntarthatóságára, és figyelembe kell venni azoknak a jövő nemzedékeket érintő lehetséges hatását, valamint azt, hogy e nemzedékek ki tudják elégíteni saját szükségleteiket.

12. alapelv – Nyitottság a változásra és az innovációra

A kormányoknak, a közintézményeknek és a köztisztviselőknek készeknek kell lenniük arra, hogy proaktívan elfogadják a változást és az innovációt, amennyiben ez javítja a közszolgáltatások rugalmasságát és minőségét. Ennek során vegyék figyelembe a folyamatosan változó elvárásokat és realitásokat, valamint széles körben működjenek együtt másokkal a bevált gyakorlatok felhasználása és az ismeretek bővítése érdekében.